

นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: การปฏิบัติจริง หรือ แค่วาทกรรม

วรรณภา ทองแดง^๑

บทคัดย่อ

แนวคิดเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” มีจุดเน้นของการพัฒนาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันใน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้รวบรวมบทความวิจัยระดับนานาชาติที่ทำการศึกษานโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 5 บทความ และแม้ว่าแต่ละบทความจะมีเนื้อหานโยบายที่แสดงจุดเน้นขององค์ประกอบการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไป แต่บทความทั้งหมดต่างก็อยู่ภายใต้ร่มกระบวนทัศน์เดียวกัน นั่นคือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ทำการวิพากษ์และสรุปสาระสำคัญจากบทความ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การปฏิบัติจริง วาทกรรม

---

^๑ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา E-mail: wannapa.to@up.ac.th

วันที่รับบทความ: 11 มิถุนายน 2561 วันที่แก้ไขบทความ: 4 ตุลาคม 2561 และวันตอบรับบทความ: 8 ตุลาคม 2561

Sustainable Development Policies: Implementation or Discourse

Wannapa Tongdaeng^a

Abstract

The concept of “Sustainable Development” has focused on three interrelated elements consisting of economic, social, and environmental development. Based on this concept, the objective of this study is to review the published international literature by five articles; although they have shown different perspectives of three emphasized elements, each one is a part of the paradigm of “Sustainable Development”. Moreover, the purpose of this study is to criticize and summarize main points, and to make suggestions for sustainable policy implementation, efficiently and effectively, in order to achieve eventually sustainable development goals.

Keywords: Sustainable Development Policies, Implementation, Discourse

---

^aAssistant Professor, School of Political and Social Science, University of Phayao, E-mail: wannapa.to@up.ac.th

Received: 11 June 2018, Revised: 4 October 2018, Accepted: 8 October 2018

1. บทนำ

“การพัฒนาที่ยั่งยืน” หมายถึง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ภายใต้ศักยภาพของสิ่งแวดล้อมโลก ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ การที่จะบรรลุเป้าหมายทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าวให้ได้ดีที่สุด จะมีเงื่อนไขหนึ่งที่ว่า “สังคมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดในทุกส่วนประกอบได้ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องยอมลดเป้าหมายในบางองค์ประกอบ เพื่อให้เป้าหมายในองค์ประกอบอื่นเพิ่มขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดลำดับความสำคัญระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ว่าจะให้องค์ประกอบใดมีลำดับความสำคัญที่สูงกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าให้ความสำคัญในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ก็อาจจำเป็นต้องลดทอนเป้าหมายทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมลง” เป็นต้น (Payutto, 2013)

จากความหมายและความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนข้างต้น จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้เขียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการรวบรวมบทความวิจัยระดับนานาชาติที่ได้ศึกษานโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในแง่มุมต่าง ๆ เป็นจำนวน 5 บทความ โดยแต่ละบทความจะมีเนื้อหานโยบายที่แสดงจุดเน้นขององค์ประกอบการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้กำหนดลำดับการนำเสนอบทความวิจัยทั้ง 5 เรื่อง เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการวิพากษ์ สรุปเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1: รายละเอียดโดยสังเขปของงานวิจัย

ที่	ชื่อผู้วิจัย	ปี	ชื่อเรื่อง	ชื่อวารสาร (Q1)
1	Constance Carr	2014	การพัฒนาที่ยั่งยืนถูกใช้ในเชิงวาทกรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติจริง: ภาวะหยุดนิ่งและเป็นอัมพาตของนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Discourse Yes, Implementation Maybe: An Immobility and Paralysis of Sustainable Development Policy)	European Planning Studies
2	John Turnpenny, Duncan Russel, and Tim Rayner	2013	ความยุ่งยากในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาด้านสิ่งแวดล้อมแห่งสหราชอาณาจักร (The Complexity of Evidence for Sustainable Development Policy: Analyzing the Boundary Work of the UK Parliamentary Environmental Audit Committee)	Transactions of the Institute of British Geographers
3	Nessa Winston	2014	ชุมชนที่ยั่งยืน? มุมมองเชิงเปรียบเทียบเรื่องที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของสหภาพยุโรป (Sustainable Communities? A Comparative Perspective on Urban Housing in the European Union)	European Planning Studies

ที่	ชื่อผู้วิจัย	ปี	ชื่อเรื่อง	ชื่อวารสาร (Q1)
4	Jiali Huang and Robert E. Ulanowicz	2014	การวิเคราะห์เครือข่ายทางนิเวศวิทยาของระบบเศรษฐกิจ: การเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบ ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Ecological Network Analysis for Economic Systems: Growth and Development and Implications for Sustainable Development)	PLoS ONE
5	Jiun-Hao Wang	2015	ความสุขและการกีดกันทางสังคมของชนพื้นเมืองในไต้หวัน: มุมมองความยั่งยืนทางสังคม (Happiness and Social Exclusion of Indigenous Peoples in Taiwan: A Social Sustainability Perspective)	PLoS ONE

2. เนื้อหางานวิจัย

2.1 การพัฒนาที่ยั่งยืนถูกใช้ในเชิงวาทกรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติจริง: ภาวะหยุดนิ่งและเป็นอัมพาตของนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ต่าง ๆ ของลักเซมเบิร์ก เป็นกระบวนการของการปรับจุดยืน มุมมอง และการก่อสร้างใหม่ โดยใช้คำว่า “การพัฒนาสีเขียว” หรือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการนโยบาย ทว่าการดำเนินนโยบายต่าง ๆ มักขับเคลื่อนผ่านวัฏจักรของการตีความซ้ำหรือการก่อสร้างอยู่เช่นนั้นเสมอ

2.1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อทำความเข้าใจจรรยาบรรณนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2) เพื่อทำความเข้าใจการขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในลักเซมเบิร์ก

2.1.2 กรอบการวิเคราะห์

ลักเซมเบิร์กเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง อีกทั้งยังมีการแพร่กระจายและแลกเปลี่ยนแนวความคิดและนโยบายต่าง ๆ ของสหภาพยุโรปอยู่เสมอ โดยเฉพาะแนวทาง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ที่ปรากฏเป็นคำสำคัญในหลาย ๆ นโยบายของลักเซมเบิร์ก หรือการทำให้เมืองต่าง ๆ พัฒนาไปสู่การเป็นเมืองสีเขียว ซึ่งคำว่าเมืองสีเขียวนั้น เป็นการอุปมาอุปไมยแทนความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ในทางตรงกันข้าม การเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนกลับสวนทาง เพราะการกำหนดนโยบายของลักเซมเบิร์กก็มีความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมสมัยใหม่และวัฒนธรรมดั้งเดิม โดยเฉพาะรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้น การวิจัยนี้จึงได้ศึกษากระบวนการกลายเป็นเมืองอย่างยั่งยืนของลักเซมเบิร์ก และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้เชิงนโยบาย โดยมีการวิเคราะห์นโยบายใน 3 ลักษณะ คือ 1) บริบทของนโยบาย 2) การพัฒนาและการขับเคลื่อนนโยบาย และ 3) การวางแผนภาคและเมืองของลักเซมเบิร์ก

2.1.3 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยกระบวนการหรือสร้างความหมายของคำว่า “ความยั่งยืน” ที่ถูกทำให้เป็นวาระแห่งชาติ รวมถึงการศึกษาจากผู้ตัดสินใจ นโยบาย โดยค้นหาถึงเหตุผลและค่านิยมส่วนบุคคลที่ทำให้ผู้กำหนดนโยบายหยิบยกเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นมาเป็นรากฐานในการพัฒนา และการนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติ ทั้งนี้ มีวิธีการศึกษา 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ศึกษาจากเอกสารนโยบายที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาโดยการสัมภาษณ์กว่า 30 ครั้ง กับนักวิจัย นักวิเคราะห์สื่อ นักปฏิบัติการ ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักกฎหมาย และสถาปนิก และ 3) ศึกษาบริบทและโครงสร้างทั่วไปของพื้นที่ผ่านวิธีสังเกตการณ์ รวมถึงการเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ

2.1.4 ผลการวิจัย

นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนในลักเซมเบิร์กมักถูกจัดทำขึ้นผ่านการประชุมแสดงความคิดเห็นในเวทีระดับนานาชาติของสหภาพยุโรป ซึ่งหลายประเทศที่รับนโยบายไปปฏิบัติ ไม่อาจขับเคลื่อนนโยบายได้มากนัก แม้จะมีกฎหมายต่าง ๆ รองรับแล้วก็ตาม รวมถึงความไม่สอดคล้องและต่อเนื่องกับนโยบายที่มีอยู่เดิม ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการผลักดันนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว ได้กลายเป็นตัวจุดรั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติเสียเอง เพราะฉะนั้นผู้กำหนดนโยบายจึงจำเป็นต้องเปิดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ให้มากขึ้น และควรเน้นการพูดคุยกันทุกระดับ เพื่อหาทางออกของปัญหาร่วมกัน ตลอดจนควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดการภาครัฐ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อรักษาความต่อเนื่องเกี่ยวกับการถกเถียงและทำความเข้าใจความคลุมเครือของคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม
- 2) เพื่อผลักดันให้เกิดความยั่งยืนจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง
- 3) เพื่อเป็นหนทางในการปรับปรุงกฎหมายและทำให้เกิดการได้เถียงเพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสุดท้ายร่วมกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้วิพากษ์การขับเคลื่อนนโยบาย โดยใช้แนวความคิดเสรีนิยมใหม่ที่กำลังถูกตีความและได้รับความสนใจออกไปในวงกว้าง ซึ่งในกรณีของลักเซมเบิร์กนี้ ผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า 1) นโยบายต่าง ๆ ถูกควบคุมจากสหภาพยุโรปและนำมาปฏิบัติในลักเซมเบิร์ก รวมถึงการเลือกกระทำของรัฐและการผลิตซ้ำในระบอบนโยบาย แต่ไร้การปฏิบัติให้จริง 2) ในกรณีของลักเซมเบิร์กนี้ มีผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “ถ้าพวกเราต้องการอยู่กับอะไรที่พวกเราเป็น พวกเราต้องมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่” เพราะฉะนั้น นโยบายต้องมีใช้สภาวะหยุดนิ่ง และ 3) งานวิจัยนี้สามารถเพิ่มพูนความรู้ด้านโครงข่ายทางภูมิศาสตร์กับขบวนการเคลื่อนไหวเชิงนโยบายได้ ทั้งนี้เพราะลักเซมเบิร์กถือเป็นศูนย์กลางการเปลี่ยนผ่านของนโยบายต่าง ๆ ในสหภาพยุโรป รวมถึงมีการแพร่กระจายและแลกเปลี่ยนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ภายใต้ระบบทุนนิยมเสรี ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายฯ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้จัดการนโยบายของลักเซมเบิร์กเอง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าผู้กำหนดนโยบายของลีกเซมเบิร์กต้องแสวงหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ไปพร้อม ๆ กับการทำให้ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” แทรกซึมอยู่ทุกระดับของการวางแผนและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า ความไร้ทิศทาง การแทรกแซงทางนโยบายจากภายนอก และโครงสร้างการจัดการภาครัฐ คือ สาเหตุที่จะขัดขวางการนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติ และอาจทำให้การขับเคลื่อนนโยบายฯ ต้องเผชิญกับสถานะหยุดนิ่ง หรือกลายเป็นอัมพาตได้

2.2 ความยุ่งยากในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาด้านสิ่งแวดล้อมแห่งสหราชอาณาจักร

ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์ การบริหารจัดการ และสถาบันทางการเมือง ในการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น นับว่ามีความซับซ้อน โดยจำเป็นต้องทำความเข้าใจความสัมพันธ์ ดังกล่าว ก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนของการกำหนดขอบเขตนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.2.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาความซับซ้อนของการกำหนดขอบเขตข้อมูลเชิงประจักษ์ กับการกำหนดนโยบาย สำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาด้านสิ่งแวดล้อม แห่งสหราชอาณาจักร (the UK Parliamentary Environmental Audit Committee: EAC) ที่ก่อตั้งขึ้น เมื่อปี ค.ศ.1997

2) เพื่อวิเคราะห์การกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มีการผสมผสานเรื่องสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าด้วยกัน

2.2.2 กรอบการวิเคราะห์ มีขอบเขตการวิเคราะห์ไปตามการดำเนินงานของ EAC ดังนี้

1) ใครคือผู้ที่กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานในองค์กร อะไรที่ควบคุมการปฏิบัติงานนั้น ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลในสิ่งแวดล้อมนั้น และอะไรที่ทำให้องค์กรเลือกที่จะคัดค้านหรือยอมรับการปฏิบัติงาน

2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติกับองค์กร เพื่อกำหนดทิศทางที่ต้องการร่วมกัน

3) องค์กรจะดำเนินการอย่างไรให้บรรลุเป้าหมาย และอะไรคือผลกระทบขององค์กร

4) องค์กรถูกควบคุมจากอะไรบ้าง อาทิ สายบังคับบัญชา ขนาดองค์กร หรือระยะเวลา

2.2.3 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้ทำการรวบรวมและจัดการข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของ EAC ตลอดจนการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับสูง และผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อสร้างกรอบแนวทางการศึกษา โดยงานวิจัยนี้ได้กำหนดค่านิยมขอบเขตการทำงานไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อทำให้ง่ายต่อการจำแนกได้อย่างรอบด้าน เนื่องจากขอบเขตการทำงานอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจะศึกษาต่อไปว่าขอบเขตการทำงานนั้นกำหนดขึ้นจากอะไร ดำเนินการอย่างไร ดำเนินการทำไม และใครมีหน้าที่ดำเนินการ โดยวิเคราะห์จากเอกสารรายงานของ EAC และสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย

2.2.4 ผลการวิจัย

ผลการศึกษานี้ได้อธิบายธรรมชาติทางการเมืองของนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน และนำเสนอแนวทางในการลดช่องว่างของความซับซ้อนระหว่างข้อมูลและการกำหนดนโยบาย ดังต่อไปนี้

1) การดำเนินงานของ EAC จะขยายไปตามกระบวนการนโยบาย แต่ทั้งนี้ นโยบายของ EAC จะดำเนินไปภายใต้การวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2) การขับเคลื่อนนโยบายทำได้อย่างยากลำบาก ทั้งนี้เพราะมีข้อมูลและขอบเขตที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ระหว่างสถาบัน และระหว่างแนวความคิด ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอข้อมูลไปตามขอบเขตการทำงานที่มีความแตกต่างกันไปตามประเภทของงานเป็นหลัก

3) การวิเคราะห์ขอบเขตการทำงานก่อให้เกิดการตั้งคำถามว่าสถาบันทางการเมืองมีการวางแผนเพื่อการปฏิบัติไว้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะสถาบันทางการเมืองที่มีขอบเขตการทำงานที่หลากหลาย จะมีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อบริบทนโยบายบ้าง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่าง EAC กฎหมาย ผู้บริหารระดับสูง และสาธารณชน รวมถึงการมีแนวทางการศึกษาที่เปิดกว้างจะช่วยเติมเต็มกระบวนการทางนโยบายได้

2.3 ชุมชนที่ยั่งยืน? มุมมองเชิงเปรียบเทียบเรื่องที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของสหภาพยุโรป

การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาคความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของสหภาพยุโรปที่มีความหนาแน่น เพื่อจัดให้มีที่อยู่อาศัยในสภาพที่ดีขึ้น มีพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก เป็นต้น

2.3.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยในเขตเมือง 20 แห่ง ในสหภาพยุโรป

2.3.2 กรอบการวิเคราะห์

การศึกษาคความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยในเขตเมือง 20 แห่ง ในสหภาพยุโรป เริ่มต้นด้วยการถกเถียงกันเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการชุมชนและที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืน โดยมีการอธิบายข้อมูลและขั้นตอนตามขอบเขตของการวิจัยนี้ รวมถึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารจากรายงานการสำรวจคุณภาพชีวิตของชาวยุโรปในปี ค.ศ.2007 แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกัน เพื่อทำการประเมินความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยใน 20 แห่ง ซึ่งใช้ดัชนีชี้วัดชุดเดียวกัน

2.3.3 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสม โดยข้อมูลหลักมาจากรายงานการสำรวจคุณภาพชีวิตของชาวยุโรปในปี ค.ศ.2007 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ใน 20 ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งประเทศที่ใช้กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 1,000 คน ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส อิตาลี และอังกฤษ (ประเทศละ 1,500 คน) และเยอรมนี (2,000 คน) ทั้งนี้ มีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนทั้งในเมืองหลวงและเมืองขนาดกลาง ส่วนประเทศอื่น ๆ ที่เป็นเมืองขนาดเล็ก ได้แก่ ประเทศบัลแกเรีย ไชปรัส เอสโตเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลต้า โรมาเนีย และสโลเวเนีย เก็บ

รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว แบบสัมภาษณ์จะครอบคลุมหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต และความอยู่ดีมีสุข ซึ่งเป็นขอบเขตของการจัดที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืน 8 ประการ คือ 1) การพัฒนาระบบขนส่ง 2) ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 3) คุณภาพการจัดที่อยู่อาศัย 4) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ที่อยู่อาศัย 5) ความสามารถในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย 6) พื้นที่เพาะปลูก 7) การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และ 8) พลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทน

2.3.4 ผลการวิจัย

พบว่า กลุ่มตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น โดยเฉพาะใน ออสเตรเลีย เดนมาร์ก สวีเดน และฟินแลนด์ กล่าวคือ ยิ่งชุมชนมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยมากขึ้น ย่อมต้องมีการปรับปรุงการจัดที่อยู่อาศัยที่มากขึ้นตามไปด้วย อาทิ ประเทศโปแลนด์และฮังการี นอกจากนี้ ยังพบว่า ดัชนีความยั่งยืนของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปตอนใต้ มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น ประเทศกรีซ โปรตุเกส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ซึ่งพบปัญหาในด้านความสามารถในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ได้แก่ มลพิษทางอากาศ ชยะ อาชญากรรม ความรุนแรง ทรัพย์สินสาธารณะถูกทำลาย และพลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทน นอกจากนี้ ประเทศส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับพลังงานที่ใช้แล้วหมดไปด้วย ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนจึงมีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นปัญหาเชิงนโยบาย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่วนการประยุกต์ใช้คำว่า “ชุมชนที่ยั่งยืน” ใน 20 ประเทศของสหภาพยุโรป เพื่อการปรับปรุงที่อยู่อาศัยดังกล่าว ได้ทำให้ทราบว่า ดัชนีที่ใช้วัดความยั่งยืนในแต่ละประเทศนั้น อาจมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามบริบทของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่ต้องพิจารณา เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน อย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ อาทิ การจ้างงาน 2) ด้านสังคม อาทิ ความร่วมมือทางสังคม ความเท่าเทียมกันในสังคม และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การใช้พลังงาน การเป็นเจ้าของรถยนต์ เป็นต้น

2.4 การวิเคราะห์เครือข่ายทางนิเวศวิทยาของระบบเศรษฐกิจ: การเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบ ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.4.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์เครือข่ายทางนิเวศวิทยาของระบบเศรษฐกิจกรุงเทพฯ ค.ศ.1985-2010
- 2) เพื่ออธิบายการเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบของระบบเศรษฐกิจกรุงเทพฯ
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่สมดุลและยั่งยืน

2.4.2 กรอบการวิเคราะห์

เป็นการศึกษาการเจริญเติบโตและการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “Ecological Network Analysis” (ENA) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์สินทรัพย์โดยรวม และมุ่งเน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1985 ถึง 2010 เพื่อคำนวณอัตราการเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเกษตรกรรม 2) ด้าน

อุตสาหกรรม 3) ด้านการค้าและการลงทุน 4) ด้านการขนส่ง 5) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร และ 6) ด้านการบริการ

2.4.3 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มีขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1) พื้นที่การวิจัย คือ กรุงเทพมหานคร เมืองหลวงของประเทศจีน ซึ่งมีตัวเลข GDP สูงสุดเป็นอันดับสอง รองจากมหานครเซี่ยงไฮ้ ในช่วงปี ค.ศ 1985 - 2010 โดยมีการเติบโตทั้งภาคอุตสาหกรรมและบริการ

2) การคำนวณอัตราการเจริญเติบโต โดยวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งสะท้อนถึงขนาดและกิจกรรมทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ

3) การประเมินการพัฒนา โดยวัดจากการเพิ่มขึ้นของหน่วยต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ เพราะเมื่อมีหน่วยทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ย่อมทำให้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้น ดัชนีข้อมูลสารสนเทศจะทำให้สามารถคาดการณ์อัตราการเติบโตของการพัฒนาได้

4) การคำนวณการเจริญเติบโตและการพัฒนา โดยวัดจากเงินตราที่หมุนเวียนและแลกเปลี่ยนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้ จะเป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงพลวัตที่เป็นตัวรักษาระบบเศรษฐกิจไว้

2.4.4 ผลการวิจัย

ตัวชี้วัดของการพัฒนาที่ยั่งยืน วัดได้จากการกระจายการเจริญเติบโตและการพัฒนา ซึ่งกรุงปักกิ่งมีการกระจายการเจริญเติบโตและการพัฒนา มากกว่าร้อยละ 50 ตลอดช่วงปี ค.ศ.1985-2010 ทว่าการพัฒนายังมีความผันผวนและไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน ดังนั้น การจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ จึงไม่ควรพิจารณาเพียงการเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากควรพิจารณาในมิติอื่น ๆ ร่วมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าที่ต้องเนื่องและมีคุณภาพ นอกจากนี้ ควรเป็นการพัฒนาจากผลกระทบเชิงบวกที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าอย่างมีเสถียรภาพ ส่วนผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ ต้องทำให้ลดลง โดยเริ่มแก้ไขในประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการกระจายความเจริญที่มีคุณภาพเป็นหลัก

2.5 ความสุขและการกีดกันสังคมของชนพื้นเมืองในไต้หวัน: มุมมองความยั่งยืนทางสังคม

ความสุขและการกีดกันทางสังคมเป็นสิ่งบ่งชี้สำคัญของเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทว่าประเด็นเรื่องความสุขและการกีดกันทางสังคมดังกล่าว กลับถูกรับรู้จากคนเพียงส่วนน้อยในสังคม ดังนั้น เพื่อเป็นการเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งทำความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับความสุขและการกีดกันทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนของชนพื้นเมืองในไต้หวัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสุขและการกีดกันสังคมที่มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนของชนพื้นเมืองในไต้หวัน

2.5.2 กรอบการวิเคราะห์ มีขอบเขตการศึกษาทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

1) การวัดความสุข (Measure of Happiness) เพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากความสุขเป็นตัวบ่งชี้ระดับความยั่งยืนของบุคคลในสังคม หรือเรียกว่า “ความสุขมวลรวม” สำรองโดยใช้แบบสอบถามวัดระดับของความสุข 5 ระดับ โดยกำหนดให้ 1 เท่ากับมีความสุขมากที่สุด ไปจนถึง 5 เท่ากับ ไม่มีความสุขเลย

2) การวัดการกีดกันทางสังคม (Measure of Social Exclusion) ซึ่งเป็นกระบวนการที่กลุ่มบุคคลถูกกีดกันออกจากการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยถูกจำกัดสิทธิ โอกาส และทรัพยากร ที่พึงได้รับจากการเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ๆ เพราะฉะนั้น ความยั่งยืนทางสังคมในมิตินี้จึงเป็นการต่อสู้กับการกีดกันทางสังคมเพื่อเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ อาทิ เงินอุดหนุน การจ้างงาน บริการสุขภาพ บริการที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยทางสังคม โดยงานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานเบื้องต้นไว้ว่า “สถานการณ์การกีดกันฯ ต่าง ๆ ส่งผลต่อความสุขของชนพื้นเมืองในไต้หวัน” โดยจำแนกสถานการณ์ออกเป็น 1) บริการด้านสุขภาพ 2) ที่อยู่อาศัย 3) สิทธิประโยชน์ของเด็กและเยาวชน 4) สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ 5) การจ้างงาน และ 6) การสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งตัวแปรตาม จำแนกออกได้ 2 กลุ่ม คือ 1 เท่ากับ “ไม่ได้รับ” และ 0 เท่ากับ “ได้รับ”

3) การวัดปัจจัยควบคุม (Measure of Control Variables) แบ่งออกได้ 2 กลุ่ม คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สุขภาพกายและใจ ประวัติครอบครัว การศึกษา เพศ และอายุ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ รายได้ การทำงาน ศาสนา ชุมชน และสังคม ซึ่งแบ่งกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ชนพื้นเมืองบนภูเขาสูงปานกลางถึงสูงมาก 2) ชนพื้นเมืองบนภูเขาสูงเล็กน้อย และ 3) ชนพื้นเมืองพื้นราบ

2.5.3 ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ได้ทำการสำรวจนโยบายและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชาวไต้หวัน ปี ค.ศ.2007 (Social Change and Policy of Taiwanese Indigenous Peoples Survey: TIPS) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,200 คน อายุระหว่าง 18-65 ปี แล้วทำการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ซึ่งแบ่งผลการวิเคราะห์ออกได้ 3 ส่วน คือ 1) การใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การเปรียบเทียบความสุขระหว่างกลุ่ม และ 3) การใช้ Binary Logistic Regression Model เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของชนพื้นเมืองไต้หวัน

2.5.4 ผลการวิจัย

การเพิ่มขึ้นของความสุขและการลดลงของการกีดกันทางสังคม เป็นดัชนีที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางสังคมตามเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติ (UN) ซึ่งผลการวิจัยนี้ พบว่า ชนพื้นเมืองไต้หวันในพื้นที่ภูเขาสูง เพศหญิง สูงอายุ สุขภาพดี มีการศึกษา มีความเชื่อ และมีการเรียนรู้แบบสมัยใหม่/ตะวันตก จะรู้สึกมีความสุขมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังนั้น จึงพยากรณ์ได้ว่าบุคคลจะมีความสุข ถ้าได้รับการดูแลเรื่องสุขภาพ ไม่มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และไม่มีปัญหาด้านการเงิน แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความสุขกับการกีดกันทางสังคมในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงกรณีการถูกเลิกจ้าง นอกจากนี้

ความสุขของชนพื้นเมืองในไต้หวัน เป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคม สุขภาพ และพื้นที่อยู่อาศัย ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสุขมากที่สุด คือ สภาวะสุขภาพและภาวะการกีดกันทางสังคม เป็นที่น่าสังเกตว่าชนพื้นเมืองไต้หวันไม่ได้ต้องการสิทธิประโยชน์ด้านที่อยู่อาศัยและการช่วยเหลือทางการเงินมากเท่ากับความสุข รวมถึงการได้รับสิทธิประโยชน์จากภาครัฐก็ได้ส่งผลต่อความสุขเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพราะระบบการดูแลและช่วยเหลือกันภายในชุมชนมีคุณค่ามากกว่าสวัสดิการที่ภาครัฐจัดสรรให้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินนโยบายด้านความยั่งยืนทางสังคมของชนพื้นเมืองในไต้หวัน ดังต่อไปนี้

1) ภาครัฐยังคงต้องจัดให้มีสวัสดิการสังคมต่อไป แต่อาจลดขนาดลง และต้องมีใช้การจำกัดการเข้าถึง เพราะการดำเนินนโยบายควรมุ่งให้ความสนใจไปที่การขับเคลื่อนไปสู่ความอยู่ดีมีสุข และการมีสังคมที่เข้มแข็งในระยะยาวมากกว่า

2) ชนพื้นเมืองที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการด้านสุขภาพ เนื่องจากมีที่อยู่อาศัยตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงการขาดตัวแทนในการให้ความช่วยเหลือ ภาครัฐควรจัดให้มีหน่วยบริการเคลื่อนที่เพื่อเข้าไปให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ หรือมีศูนย์บริการทางเลือกบนพื้นที่ภูเขาสูง ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางสังคมได้

3) ปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชนพื้นเมือง ที่เน้นการดูแลช่วยเหลือกันด้วยระบบครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐมีทางเลือกในการจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเพื่อบรรลุเป้าหมายเรื่อง “ความสุข” ดังนั้น ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายสามารถช่วยเหลือประชาชนด้วยการพัฒนาโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมและหนุนเสริมให้ครอบครัวและชุมชนดูแลซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการกีดกันทางสังคมได้อีกทางหนึ่ง

3. การวิเคราะห์งานวิจัย

3.1 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัย จำแนกตามประเด็นการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ตารางที่ 2: การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัย

รายการ	การวิเคราะห์	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. การพัฒนาที่ยั่งยืนถูกใช้ในเชิงวาทกรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติจริง: ภาวะหยุดนิ่งและเป็นอัมพาตของการพัฒนาที่ยั่งยืน		
ประเด็นที่ศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - มีการตั้งคำถามกับการจัดทำนโยบาย โดยมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย มากกว่าการขับเคลื่อนนโยบายไปอย่างไร้ทิศทาง - เป็นการชี้ประเด็นให้เกิดการถกเถียงเกี่ยวกับ 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นเรื่องที่ค่อนข้างเข้าใจได้ยากสำหรับผู้อ่านโดยทั่วไป เนื่องจากนำเสนอผ่านการวิเคราะห์เชิงวาทกรรม ซึ่งเป็นค่านิยมที่อยู่เบื้องหลังนโยบาย - การค้นหาพื้นฐานของเหตุผลและค่านิยม

รายการ	การวิเคราะห์	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน
วิธีการศึกษา	<p>คำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ในเชิงนโยบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งประเด็นในลักษณะการอุปมาอุปไมยทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะศึกษาในรายละเอียด - ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีขอบเขตการศึกษาชัดเจน - เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีความเหมาะสม 	<p>ส่วนบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้นหนีบยกเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นมาเป็นรากฐานแห่งนโยบาย ถือว่าเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้นำเสนอการจัดกลุ่มรหัสที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จึงไม่ทราบกลุ่มย่อยภายใต้ขอบเขตที่ศึกษา
ผลการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอให้เข้าใจถึงกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านวัฏจักรการผลิตซ้ำในเชิงนโยบาย - นำเสนอให้เข้าใจการพัฒนาที่ยั่งยืนในฐานะที่เป็นนโยบายตามบริบทของลิกแซมเบิร์ก - นำเสนอแนวทางการจัดทำและขับเคลื่อนนโยบายที่ควรจะเป็นได้อย่างชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการนำเสนอข้อจำกัดของการศึกษา - ไม่มีการสรุปเป็นแผนภาพที่แสดงถึงวัฏจักรการผลิตซ้ำในเชิงนโยบายที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. ความยุ่งยากในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาพัฒนาการคลังและสิ่งแวดล้อมแห่งสหราชอาณาจักร

ประเด็นที่ศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการศึกษาที่สนับสนุนการจัดทำนโยบายตามตัวแบบหลักเหตุผล (Rational Model) ผสมเข้ากับเรื่องขอบเขตการทำงาน ทำให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น - เป็นการตั้งประเด็นเชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์ การบริหารจัดการ และสถาบันทางการเมือง ในการดำเนินงานภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่น่าสนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - สำหรับประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่หรือยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน อาจไม่สามารถวิเคราะห์ขอบเขตของการทำงานได้ โดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตของข้อมูลเชิงประจักษ์
วิธีการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีขอบเขตการศึกษาชัดเจน - เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีความเหมาะสม - ขอบเขตที่ทำการศึกษามีการวิเคราะห์เชื่อมโยงการศึกษานโยบายที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระ (Substantive Policy) ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การอธิบายเนื้อหาภายใต้ขอบเขตในการศึกษายังมีลักษณะที่เป็นนามธรรมสูง

รายการ	การวิเคราะห์	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน
ผลการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอให้เข้าใจการกำหนดขอบเขตข้อมูลเชิงประจักษ์กับนโยบายซึ่งมีลักษณะที่ซับซ้อนได้ - ทำให้ผู้จัดทำนโยบายหรือรัฐบาลสามารถผสมผสานประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ - นำเสนอแนวทางการกำหนดขอบเขตข้อมูลเชิงประจักษ์กับนโยบายซึ่งมีลักษณะที่ซับซ้อนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ของการทำงานจะมีขอบเขตที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ระหว่างสถาบันหรือระหว่างแนวความคิด ซึ่งในส่วนของสถาบันการเมืองนั้น ยังไม่อาจจะขอบเขตได้อย่างแน่ชัด
3. ชุมชนที่ยั่งยืน? มุมมองเชิงเปรียบเทียบเรื่องที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของสหภาพยุโรป		
ประเด็นที่ศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นประเด็นที่นำเสนอเรื่องใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อทุกชุมชน - เป็นประเด็นที่ทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบจึงมีความน่าสนใจในความแตกต่างของการวัดความยั่งยืนในแต่ละพื้นที่ - กำหนดวิธีการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ เพราะเคยมีการศึกษาเรื่องนี้ในพื้นที่อื่น ๆ บ้างแล้ว
วิธีการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดเครื่องมือหรือดัชนีที่ใช้วัดความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยไว้อย่างชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ดัชนีที่ใช้วัดความยั่งยืนในแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกัน จึงทำให้มีรายละเอียดที่ต้องพิจารณาค่อนข้างมาก - อ้างอิงการสำรวจการจัดการด้านที่อยู่อาศัยในปี ค.ศ.2007 ซึ่งไม่เป็นปัจจุบัน
ผลการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอเรื่องความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของสหภาพยุโรป ที่มีการพัฒนาอย่างผสมผสาน เช่น การจัดให้มีที่อยู่อาศัยในสภาพที่ดีขึ้น มีพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก และมีพื้นที่การเพาะปลูก เป็นต้น - นำเสนอผลการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ ทำให้เห็นระดับของความยั่งยืนในการจัดที่อยู่อาศัยของเขตเมือง 20 แห่ง ทั่วสหภาพยุโรป 	<ul style="list-style-type: none"> - มีข้อจำกัดในผลการศึกษา 3 ด้าน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) ด้านเศรษฐกิจ เช่น การจ้างงาน 2) ด้านสังคม เช่น ความร่วมมือทางสังคม ความเท่าเทียมกันในสังคม และการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต 3) ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงาน การใช้และการเป็นเจ้าของรถยนต์
4. การวิเคราะห์เครือข่ายทางนิเวศวิทยาของระบบเศรษฐกิจ: การเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบ ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน		
ประเด็นที่ศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นประเด็นที่มีการวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างการเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นประเด็นที่สะท้อนถึงระบบเศรษฐกิจที่พยายามขับเคลื่อนเข้าใกล้ความมีเสถียรภาพ แต่มีใช้การขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุความยั่งยืน

รายการ	การวิเคราะห์	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน
วิธีการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีขอบเขตชัดเจน - มีเครื่องมือที่ใช้ศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจง คือ Ecological Network Analysis (ENA) - มีการกำหนดขอบเขตในการศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน เพื่อวัดอัตราการเจริญเติบโต และประเมินการพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาเพียงการเจริญเติบโตและการพัฒนาในด้านทางเศรษฐกิจเท่านั้น ซึ่งมิได้พิจารณา ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย
ผลการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - มีการยกตัวอย่างศักยภาพของการวิเคราะห์เครือข่ายเชิงนิเวศสำหรับการอธิบายระบบเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน - นำเสนอให้เข้าใจถึงการเจริญเติบโตและการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในลักษณะเครือข่ายเชิงนิเวศได้อย่างชัดเจน - นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความสมดุลระหว่างความก้าวหน้าและความยืดหยุ่นได้อย่างชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้นำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา - ไม่ได้นำเสนอแนวทางเพื่อที่จะรักษาความสมดุลระหว่างการมุ่งเน้นความก้าวหน้าและการปรับตัวให้เกิดความยืดหยุ่น
5. ความสุขและการกีดกันทางสังคมของชนพื้นเมืองในไต้หวัน: มุมมองความยั่งยืนทางสังคม		
ประเด็นที่ศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นประเด็นการศึกษาความยั่งยืนทางสังคมในมุมมองใหม่ที่น่าสนใจ และบริบทของการศึกษามีความคล้ายคลึงกับประเทศไทย - เป็นประเด็นที่เมื่อทำการศึกษาแล้ว สามารถเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ในเรื่องความสุขกับการกีดกันสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นประเด็นการศึกษาที่ถูกรับรู้จากสังคมไม่มากนัก หรือค่อนข้างมีความสนใจจากผู้อ่านในวงจำกัด
วิธีการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - มีวิธีการศึกษาที่ชัดเจน โดยการวิจัยเชิงปริมาณ - ได้อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานอย่างละเอียด และมีขอบเขตการศึกษาที่ชัดเจน - มีการเปรียบเทียบประเด็นที่ศึกษาระหว่างกลุ่ม ทำให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน เช่น การเปรียบเทียบไปตามพื้นที่ เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการศึกษาโดยการสำรวจจากนโยบายและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชาวไต้หวัน เมื่อปี ค.ศ.2007 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ค่อนข้างเก่า และอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการพยากรณ์ผลการศึกษาเพื่อเทียบเคียงกับสภาพการณ์ปัจจุบันได้
ผลการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอให้เข้าใจเกี่ยวกับความสุขและการกีดกันสังคม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน - มีการนำเสนอแนวทางในการจัดทำนโยบายด้านความยั่งยืนทางสังคมไว้อย่างน่าสนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - การนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในกรณีที่ประชาชนต้องเผชิญกับความยากลำบากในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการด้านสุขภาพ เนื่องจากมีที่อยู่อาศัยตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลนั้น ยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก

3.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3: ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย
<p>1. การพัฒนาที่ยั่งยืนถูกใช้ในเชิงวาทกรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติจริง: ภาวะหยุดนิ่งและเป็นอัมพาตของนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการการรับรู้เชิงนโยบาย โดยวิเคราะห์แนวความคิดผ่านการขับเคลื่อนนโยบายใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) บริบทและวัฏจักรนโยบาย 2) การวางแผนและการนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และ 3) การวางแผนภาคและเมืองที่ยั่งยืนของลักเซมเบิร์ก - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยวิธีการก่อสร้างและผลิตซ้ำ ทำให้คำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ถูกใช้เป็นวาระแห่งชาติ รวมถึงวิธีการค้นหาเหตุผลและค่านิยมส่วนบุคคลที่ทำให้ผู้กำหนดนโยบายหยิบยกเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นมาเป็นรากฐานแห่งนโยบายระดับชาติ - มีแนวทางในการวิเคราะห์การจัดทำนโยบายที่มีลักษณะเดียวกันกับเรื่องที่ศึกษานี้ เช่น 1) การรักษาขบวนการเคลื่อนไหว หรือการละทิ้งการถกเถียง เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งทำความเข้าใจการก่อเกิดแนวความคิดในการอธิบายความคลุมเครือของคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” 2) การผลักดันให้เกิดความยั่งยืนโดยภาคประชาชน และ 3) การปรับปรุงกฎหมายเพื่อมีทางเลือกที่เหมาะสม สำหรับการบรรลุเป้าหมายสุดท้ายร่วมกัน
<p>2. ความยุ่งยากในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาด้านสิ่งแวดล้อมแห่งสหราชอาณาจักร</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความซับซ้อนของการกำหนดขอบเขตของข้อมูลเชิงประจักษ์กับการกำหนดนโยบาย รวมถึงสามารถบูรณาการประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้การกำหนดนโยบายได้ - มีแนวทางในการวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตการทำงาน ซึ่งเกิดจากการตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันทางการเมืองว่า จะมีแนวทางการปฏิบัติงานในเรื่องที่มีขอบเขตการทำงานที่ค่อนข้างมีความแตกต่างและหลากหลายได้อย่างไร - มีแนวทางในการวิเคราะห์ความยุ่งยากในการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการจลลำดับการจัดการเกี่ยวกับขอบเขตการทำงานให้ชัดเจน โดยเริ่มต้นจากการกำหนดค่านิยมกว้าง ๆ ของขอบเขตการทำงาน แล้วจึงค่อยระบุขอบเขตและลักษณะการปฏิบัติงานที่แยกย่อยลงไปตามลำดับ
<p>3. ชุมชนที่ยั่งยืน? มุมมองเชิงเปรียบเทียบเรื่องที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของสหภาพยุโรป</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความยั่งยืนของการจัดที่อยู่อาศัยในเขตเมืองที่มีการพัฒนาอย่างผสมผสาน โดยเฉพาะในบริบทของสหภาพยุโรป - มีแนวทางในการวิเคราะห์การจัดที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืน โดยสามารถเทียบเคียงกับขอบเขตการศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้ เช่น การคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข ซึ่งประกอบด้วยการจัดการคุณภาพชีวิต 8 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบขนส่ง 2) ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 3) คุณภาพการจัดที่อยู่อาศัย 4) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ที่อยู่อาศัย 5) ความสามารถในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย 6) การมีพื้นที่เพาะปลูก 7) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกและ 8) แหล่งพลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทน - สามารถปรับใช้เครื่องมือหรือดัชนีที่ใช้วัดความยั่งยืนของชุมชนที่มีความแตกต่างกันได้ รวมถึงการไม่ละทิ้งการพิจารณาในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

4. การวิเคราะห์เครือข่ายทางนิเวศวิทยาของระบบเศรษฐกิจ: การเจริญเติบโต การพัฒนา และผลกระทบ ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์เครือข่ายเชิงนิเวศ สำหรับการอธิบายการเจริญเติบโตและการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
- มีแนวทางในการวิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโต และการประเมินการพัฒนาที่ยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ โดยเทียบเคียงจากขอบเขตการศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการบรรลุเป้าหมายการเจริญเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “การวิเคราะห์เครือข่ายเชิงนิเวศ” (Ecological Network Analysis: ENA)
- มีแนวทางการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงบวก อันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าของประเทศอย่างมีเสถียรภาพ ส่วนกรณีที่เกิดผลกระทบเชิงลบ ผลการศึกษานี้ได้นำเสนอให้ทราบว่าควรเริ่มแก้ไขในประเด็นใดบ้าง โดยเฉพาะการนำไปสู่การกระจายการพัฒนา ที่มีดุลยภาพ

5. ความสุขและการกีดกันทางสังคมของชนพื้นเมืองในไต้หวัน: มุมมองความยั่งยืนทางสังคม

- มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง “ความสุขและการกีดกันสังคม” ที่มีความเชื่อมโยงกับ “การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน” ของชนพื้นเมืองในไต้หวัน และสามารถประยุกต์ขอบเขตการศึกษาในงานวิจัยนี้มาใช้ในประเทศไทยได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศมีบริบททางสังคมที่คล้ายคลึงกัน
- มีแนวทางในการวิเคราะห์การจัดทำและการดำเนินนโยบายด้านความยั่งยืนทางสังคม โดยเฉพาะการจัดสรรสวัสดิการสังคมของภาครัฐ ซึ่งควรกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่ดีมีสุข และการสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งในระยะยาว ตลอดจนการมีแนวทางในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยเน้นการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยระบบครอบครัวและชุมชนให้มากขึ้น

4. บทสรุป บทสังเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่องนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแง่มุมต่าง ๆ ที่ผ่านมา จึงทำให้ทราบว่า แต่ละบทความมีจุดเน้นในการศึกษาที่แตกต่างกัน ทว่าในความแตกต่างนั้นกลับมีความเชื่อมโยงที่สามารถร้อยเรียงให้เกิดภาพความเข้าใจเดียวกันของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงสรุปสาระสำคัญดังกล่าวไว้ดังนี้

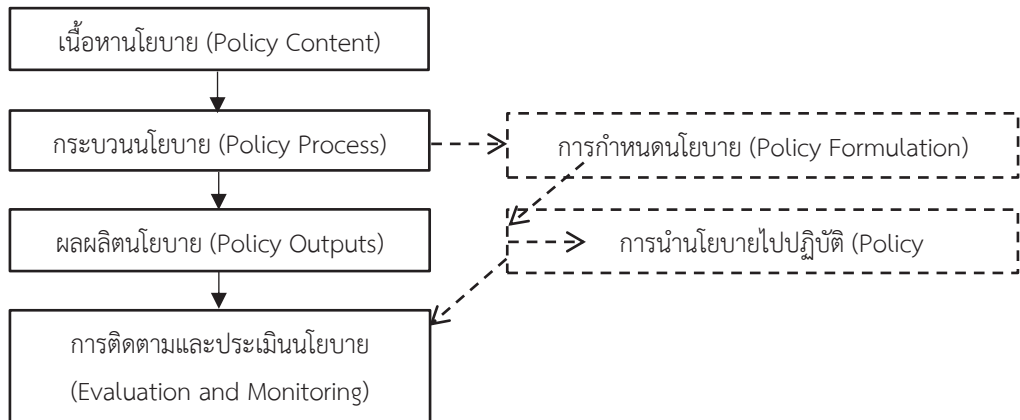
ตารางที่ 4: บทสรุปของบทความวิจัย จำแนกตาม จุดเน้น องค์กรประกอบการพัฒนา และแนวโน้มผลลัพธ์นโยบาย

ชื่องานวิจัย	จุดเน้นในงานวิจัย	องค์กรประกอบการพัฒนา	แนวโน้มผลลัพธ์นโยบาย
1. การพัฒนาที่ยั่งยืนถูกใช้ในเชิงวาทกรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติจริง: ภาวะหยุดนิ่งและเป็นอัมพาตของนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน	เน้นการวิเคราะห์ในเชิงวาทกรรมและค่านิยมที่อยู่เบื้องหลังนโยบายการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนของล็กเซมเบิร์ก ซึ่งมีลักษณะที่เป็นนามธรรมสูง	เน้นทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	ไม่สำเร็จ

ชื่องานวิจัย	จุดเน้นในงานวิจัย	องค์ประกอบ การพัฒนา	แนวโน้ม ผลลัพธ์นโยบาย
2. ความยุ่งยากในการดำเนินนโยบาย การพัฒนาที่ยั่งยืน: การวิเคราะห์ ขอบเขตการดำเนินงานของคณะ กรรมาธิการสภาพ้านสิ่งแวดล้อม แห่งสหราชอาณาจักร	เน้นการวิเคราะห์การจัดทำนโยบายด้าน สิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักเหตุผล (Rational Model) และได้พยายาม เชื่อมโยงแนวคิดที่เป็นนามธรรมและการ นำนโยบายไปปฏิบัติเข้าด้วยกัน	เน้นสิ่งแวดล้อม เป็นหลัก	สำเร็จ โดยเฉพาะด้าน สิ่งแวดล้อม
3. ชุมชนที่ยั่งยืน? มุมมองเชิงเปรียบเทียบ เรื่องที่อยู่อาศัยในเขตเมืองของ สหภาพยุโรป	เน้นการจัดทำและการนำนโยบายด้านที่ อยู่อาศัยไปปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมาย “การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน”	เน้นทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	สำเร็จ โดยรวมทุกด้าน
4. การวิเคราะห์เครือข่ายทางนิเวศ วิทยาของระบบเศรษฐกิจ: การ เจริญเติบโต การพัฒนา และ ผลกระทบ ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	เน้นการจัดทำและการนำนโยบายด้าน เศรษฐกิจไปปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมาย “การมีระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ สมดุล และยั่งยืน”	เน้นเศรษฐกิจ มากกว่าสังคมและ สิ่งแวดล้อม	สำเร็จ โดยเฉพาะด้าน เศรษฐกิจ
5. สุขภาพและการกีดกันทางสังคม ของชนพื้นเมืองในไต้หวัน: มุมมอง ความยั่งยืนทางสังคม	เน้นการจัดทำและการนำนโยบายด้าน สังคมไปปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมาย “ความสุขและไม่มีการกีดกันทางสังคม”	เน้นสังคมและ สิ่งแวดล้อม มากกว่าเศรษฐกิจ	สำเร็จ โดยเฉพาะด้าน สังคม

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าผู้เขียนได้พยายามสะท้อนจุดเน้น องค์ประกอบการพัฒนา และ แนวโน้มผลลัพธ์นโยบาย จากงานวิจัยทั้ง 5 เรื่อง ซึ่งการที่นโยบายหนึ่ง ๆ จะมีแนวโน้มผลลัพธ์นโยบายที่ สำเร็จหรือล้มเหลว นั้น ผู้เขียนได้วิเคราะห์ผ่านวัฏจักรของนโยบายที่จำแนกออกได้ 4 ส่วนหลัก ๆ คือ 1) เนื้อหานโยบาย (Policy Content) 2) กระบวนการนโยบาย (Policy Process) 3) ผลผลิตนโยบาย (Policy Outputs) และ 4) การติดตามและประเมินนโยบาย (Evaluation and Monitoring) ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่า งานวิจัยทั้ง 5 เรื่อง ล้วนมีเนื้อหานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเมื่อเนื้อหาเข้าสู่ขั้นตอน ของการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) และการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) นั้น ไม่ควรแยกออกจากกัน เพราะกระบวนการมีลักษณะที่ต่อเนื่อง ไม่อาจแยก 2 ส่วนดังกล่าวได้อย่างสิ้นเชิง ทว่าในระหว่างที่ นำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ผู้ปฏิบัติอาจมีการปรับแก้จุดมุ่งหมายและกลยุทธ์ได้บ้างเพื่อให้สอดคล้องกับ สถานการณ์จริง แต่ต้องมีใช้การปรับแก้จนผิดเพี้ยนไปจากเป้าหมายนโยบาย เพราะฉะนั้น การกำหนด นโยบาย การได้ผลผลิตนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงเป็นขั้นตอนที่เชื่อมต่อและสอดคล้อง ประสานกันไปในคราวเดียวกัน (พิจารณาภาพที่ 1 ประกอบ)

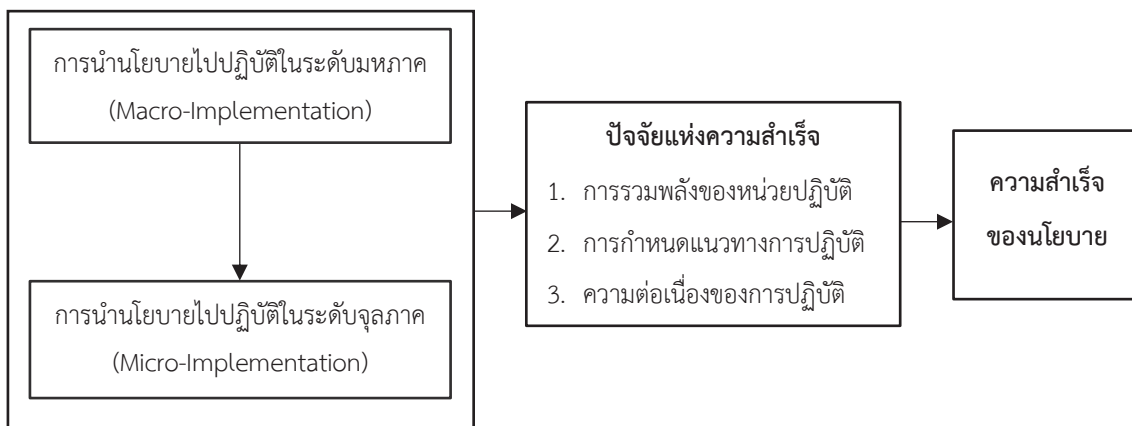
ภาพที่ 1: การวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

แหล่งที่มา: Woratheputtipong (1994: 283)

อย่างไรก็ดี เมื่อนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติแล้ว หากพบว่านโยบายถูกใช้ในเชิงวาทกรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ย่อมส่งผลทำให้การขับเคลื่อนนโยบายนั้น ๆ ต้องเผชิญกับสถานะหยุดนิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบทความที่ 1 (นโยบายการพัฒนาเมือง) ทั้งนี้เนื่องจากการขับเคลื่อนนโยบายที่ไม่คำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ของพื้นที่เป้าหมาย อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้หลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมสมัยใหม่กับวัฒนธรรมดั้งเดิม ความขัดแย้งของรูปแบบในการจัดการ และความขัดแย้งในเชิงโครงสร้างของระบบราชการ การเมือง และเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ การที่ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายมิได้มีพื้นฐานด้านเหตุผลและค่านิยมเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ย่อมส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติ รวมถึงหน่วยงานระดับสูงจะไม่สามารถทำให้หน่วยงานระดับล่างหรือหน่วยปฏิบัติที่ใกล้ชิดประชาชน นำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างตรงตามเจตจำนงของนโยบาย ทั้งนี้เพราะนโยบายได้ถูกทำให้กลายเป็นเพียงกระบวนการของการปรับจูน ปรับมุมมอง ตีความซ้ำ หรือการกระจายใหม่ ด้วยคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันการนำนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติ นอกจากจะพิจารณาในระดับมหภาคแล้ว (Macro-Implementation) ควรมีการพิจารณาในระดับจุลภาค (Micro-Implementation) ร่วมด้วย (Jantarasorn, 2011: 37) เนื่องจากหน่วยงานระดับปฏิบัติถือเป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชน ในการรับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการจากหน่วยงานระดับชาติ แล้วนำมาปรับเปลี่ยนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหน่วยงานระดับล่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในบทความที่ 2 3 4 และ 5 (นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตามลำดับ) นอกจากนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเปิดเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดและหาทางออกของปัญหาร่วมกันให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการตีความและทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ไปใน

ทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นหนทางที่จะนำมาซึ่งทางเลือกที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงแก้ไขนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

จากบทสรุปและบทสังเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้างต้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่า การที่จะดำเนินนโยบายฯ ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการที่ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายมีค่านิยมพื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง แล้วจึงเข้าสู่ขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น ๆ เพื่อวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล (Rational Model) และแสวงหาทางเลือกนโยบายที่ดีที่สุด ต่อมาจึงเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติตามนโยบาย โดยทั่วไปแล้ว จะมีการระบุให้หน่วยงาน ส่วนราชการ หรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่แปลงนโยบายนั้นออกมาให้เป็นแผนงานหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ หน่วยงานในประเทศไทยที่มีบทบาทหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ กระทรวง ทบวง หรือกรม ซึ่งอยู่ในฐานะของหน่วยราชการส่วนกลางที่ทำหน้าที่แปลงนโยบายนั้น ๆ ออกมาเพื่อให้หน่วยงานระดับล่างนำไปปฏิบัติ เพราะฉะนั้นหน่วยงานระดับปฏิบัติจะต้องมีความเข้าใจและยอมรับในวัตถุประสงค์นโยบายนั้น ตลอดจนให้ความร่วมมือกับฝ่ายการเมืองหรือหน่วยงานระดับชาติ เพื่อนำนโยบายฯ ดังกล่าวไปปฏิบัติด้วย ในขณะเดียวกัน การนำนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาการปฏิบัติในระดับจุลภาคร่วมด้วย เพราะหน่วยงานระดับปฏิบัติจะมีความใกล้ชิดกับประชาชนหรือผู้รับบริการมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานระดับปฏิบัติที่สามารถขับเคลื่อนนโยบายฯ ให้บรรลุเป้าหมายได้ จึงต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) การรวมพลังของหน่วยปฏิบัติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณารับนโยบายและแสวงหาการสนับสนุนจากสมาชิกในหน่วยงาน 2) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติ โดยมีการตัดสินใจและกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานประจำ รวมถึงทรัพยากรและเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในนโยบายนั้น และ 3) ความต่อเนื่องของการปฏิบัติ อันจะทำให้ให้นโยบายนั้นถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับให้เป็นหน้าที่ประจำ กระทั่งสร้างความเป็นปึกแผ่นในเชิงสถาบันได้ (Institutionalization) (พิจารณาภาพที่ 2 ประกอบ) เพื่อที่สุดท้ายแล้ว ผู้ปฏิบัติตามนโยบายฯ จะเกิดความผูกพันและยอมรับนโยบายฯ อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มระดับความสำเร็จของนโยบายฯ กลับไปยังรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขนโยบายฯ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในแง่ของเนื้อหา นโยบายและกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายในภาพรวมต่อไป

ภาพที่ 2: ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
แหล่งที่มา: ประยุกต์จาก Jantarasorn (2011: 42)

เอกสารอ้างอิง

- Constance, C. (2014). Discourse Yes, Implementation Maybe: An Immobility and Paralysis of Sustainable Development Policy. *European Planning Studies*, 22(2014), 1824-1840.
- Jantarasorn, W. (2011). *Public policy implementation* (5th ed.). Bangkok: Prik Wan Graphic.. [In Thai].
- Jiali, H., & Robert E. U. (2014). Ecological Network Analysis for Economic Systems: Growth and Development and Implications for Sustainable Development. *PLoS ONE*, 9(2014), e100923.
- Jiun-Hao, W. (2015). Happiness and Social Exclusion of Indigenous Peoples in Taiwan: A Social Sustainability Perspective. *PLoS ONE*, 10(2015): e0118305.
- John, T., Duncan, R., & Tim, R. (2013). The Complexity of Evidence for Sustainable Development Policy: Analyzing the Boundary Work of the UK Parliamentary Environmental Audit Committee. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 38(2013), 586-598.
- Nessa, W. (2014). Sustainable Communities? A Comparative Perspective on Urban Housing in the European Union. *European Planning Studies*, 22(2014), 1384-1406.
- Payutto, P. A. (2013). *Sustainable Development*. Bangkok: Komol Keemthong Foundation. [In Thai]
- Worathepputtipong, T. (1994). *Policy Implementation*. Bangkok: School of Public Administration, National Institute of Development Administration.